

Tijdaffaires aan de Amsterdamsche Beurs.

Ter verkrijging van den graad van doctor in de Handelswetenschap is onder bovenstaanden titel een proefschrift van den heer M. F. J. Smith verschenen.

Het lezen van dit proefschrift is voor handelaren en commissionairs in effecten interessant ; erin wordt beschreven het ontstaan en de ontwikkeling van den handel in fondsen in ons land, en voor de leden van de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam in het bijzonder is het interessant te vernemen het ontstaan hunner Vereeniging.

Van meer algemeen, van actueel belang, speciaal op het huidig oogenblik, is het laatste hoofdstuk : „de pogingen in het werk gesteld tot herstel van termijn-affaires aan de Amsterdamsche Beurs en overweging der wenschelijkheid van wederinvoering ervan.” Van actueel belang is dit hoofdstuk in verband met het bericht, dat in Maart jl., zooals de schrijver mededeelt, in verschillende bladen is verschenen. Hierbij werd medegedeeld, dat eenige bankiershuizen en firma's een adres hadden gericht aan het Bestuur der Vereeniging voor den Effectenhandel, waarin dit werd verzocht zijne medewerking te willen verleen tot de oprichting van een Vereeniging voor den Termijnhandel, met het oog op de invoering van termijnaffaires in aandeelen „Koninklijke”.

Nu dit bericht weder vermeld wordt en tevens eraan wordt vastgeknoopt de vermelding van een beweging tot het invoeren van termijnaffaires in aandeelen „Koninklijke” te Amsterdam, dient echter wel de aandacht gevestigd te worden op de bijzondere verschillen van het, zooals vermeld, beoogde plan met den termijnhandel, het rescontrestelsel, zooals dat algemeen wordt gedacht op grond van den rescontrehandel in aandeelen der Nederl. Handel Mij. en afgaande op het rescontrestelsel, zooals dat te Londen is ingericht en hier bekend is.

Vooreerst ligt het in de bedoeling van bovenbedoelde adressanten, zooals in het door de Amsterdamsche Liquidatiekas in 1915 ontworpen desbetreffende schema is uiteengezet (zie Econ.

Stat. Berichten van 27 November 1918) geen passagekoers vast te stellen ; daardoor vervalt het denkbeeld om te handelen, fictief te koopen en te verkoopen, uitsluitend om voor- of nadeelige koersverschillen te empoecheeren of te betalen.

Het stelsel van adressanten gaat uit van de gedachte dat in plaats van leveren, resp. ontvangen op elken beursdag, alleen te leveren, resp. te ontvangen is op twee dagen in de maand. Gekocht en verkocht kan worden elken beursdag, doch de levering en het in ontvangst nemen der stukken geschiedt alleen op twee daarvoor vastgestelde dagen in de maand.

Hierbij springt in het oog het nut n.l. besparing van heen en weer zenden van fondsen, van het heen en weer loopen met fondsen elken dag met alle administratieve werkzaamheden daaraan verbonden, als het nazien van de fondsen, welke geleverd worden, het inboeken der nummers enz. ; het brengt derhalve mede kosten- en risicobesparing.

Dat dit de grondgedachte van adressanten is, daarop wijst het voorstel om de beoogde wijze van leveren en in ontvangst nemen van de stukken in te voeren bij den handel in aandelen der Kon. Mij. tot Expl. van Petroleumbronnen, daar elk aandeel reeds een hoog bedrag vertegenwoordigt.

En bovendien is nog op een andere wijze vereenvoudiging te wachten. Veel, zoo niet dagelijks, komt het voor dat een firma voor cliënten aandelen heeft moeten koopen en op een anderen, b.v. den volgenden dag voor andere cliënten dezelfde soort aandelen heeft moeten verkoopen ; onder het bestaande stelsel zal die firma moeten ontvangen en moeten leveren resp. alle gekochte en verkochte aandelen ; dat kan vereenvoudigd worden. Het in het leven te roepen lichaam zal, naar het voorgesteld wordt, elken koop en elken verkoop registreren, zooveel mogelijk de koopen en verkoopen, geëffectueerd op de dagen vóór den leveringsdag tegen elkaar laten wegvallen, zoodat alleen de saldi verkochte fondsen behoeven geleverd te worden, de saldi gekochte fondsen in ontvangst genomen te worden op den „leveringsdag”.

Buitendien neemt het betreffende lichaam in ontvangst de saldi verkochte fondsen, levert ze af, debiteert en crediteert in hare boeken de koopers en verkoopers.

Het is een clearing van fondsen, niet dagelijks zooals te New-York, doch tweemaal in de maand.

Hierbij zij er op gewezen, dat noch het ticket-systeem, noch het clearinghouse-systeem ¹⁾, zooals die te Londen worden toegepast, eventueel hier zullen gelden.

Door het beoogde stelsel van als het ware uitgestelde levering, niet dagelijksche levering, doch tweemaal in de maand op een vooruit daarvoor vastgestelden dag, wordt het geven van effectenorders voor buitenlandsche rekening te Amsterdam in de hand gewerkt (zie Econ. Stat. Berichten van 13 Nov. 1918).

Een tweede groot verschil met het rescontrestelsel te Londen vormt het vereischte onderpand, en wel een onderpand niet alleen vereischt van den koper, doch ook van den verkooper — en tevens per dag toereikend.

Ook dit vereischte van onderpand typeert het denkbeeld van adressanten ; niet ligt de bedoeling voor, een handel te scheppen, waarbij alleen het oog gericht is op voordeelige koersverschillen.

Dat bij den zgn. contanten handel, waarbij levering binnen 4 dagen is voorgeschreven, risico's niet buitengesloten zijn, is meer dan eens gebleken, vooral daar in de praktijk de koper moeilijk op den termijn van 4 dagen kan blijven staan. Aan het geven van voldoende onderpand wordt in de praktijk echter wel ter dege de hand gehouden, en elke geldnemer rekent het zich tot plicht tijdig voor voldoende surplus te zorgen ; dit is een vaststaande gewoonte, zoowel bij prolongaties als bij beleeningen. Dit laatste woord zij hier genoemd om aan te geven een vorm van contract tusschen geldgever en geldnemer bij het beoogde stelsel (een

¹⁾ Bij het ticket systeem wordt ieder, die per saldo van een ander een grooter aantal stukken van zeker fonds gekocht heeft dan hij aan hem heeft verkocht, een ticket uitgeschreven, waarmede hij verklaart bedoelde stukken van zijn in die ticket met name genoemden verkoopen of diens order te willen afnemen tegen betaling van den tusschen hem en zijn verkooper overeengekomen prijs, die mede op het ticket vermeld wordt. De ticket wordt aan den koper afgegeven, die ze met endossement weer aan zijn verkooper kan overgeven enz. enz.... totdat de ticket in handen komt van iemand, die per betreffende rescontre bedoeld bedrag aan stukken niet weder van een ander heeft te ontvangen en ze dus als ultimate seller moet leveren.

Bij het Clearinghouse-systeem vervalt het overhandigen van de tickets door partijen onderling : dit geschiedt door het Clearinghouse ; met levering en ontvangst van stukken bemoeit het Clearinghouse zich niet, het bepaalt er zich toe de ultimate-buyers en sellers tof elkaar te brengen.

(Brochure van Mr. M. van Regteren Altena c.s. over den Termijnhandel ter Amsterdamsche Beurze, 1904.)

vorm in de vorige eeuw gebruikelijk, zooals de schrijver van het voornoemde proefschrift op blz. 160 vermeldt): de geldnemer verkoopt bij eenzelfde transactie de betreffende stukken aan den geldgever per den eerstvolgenden „leveringsdag” en koopt ze per den volgende „leveringsdag”; de eigenaar der fondsen verkoopt ze aan den kooper, d.i. degeen, die voor hem betaalt, op voorwaarde dat deze de stukken na 14 dagen tegen denzelfden prijs aan hem (geldnemer) teruglevert.

De fondsen worden gekocht en verkocht, te ontvangen resp. te leveren op een bepaalden leveringsdag; de transacties zijn koopen en verkoopen, het is geen spel en weddenschap (zie bl. 32 van de brochure van Mr. M. van Regteren Altena c.c. van 1904 over de Termijnhandel te Amsterdam).

De schrijver van het bovenvermelde proefschrift wijst omstandig op de voordeelen van het invoeren van den handel in fondsen per vastgestelde leveringsdagen ter Amsterdamsche Beurze. In de Econ. Stat. Berichten van 4 December 1918 is daarop reeds gewezen. Op een bijzonder voordeel wijst nog de heer Smith (blz. 215 6° en blz. 219 van zijn proefschrift) n.l. doordat zich periodiek een rescontredag voordoet is het publiek genoodzaakt op gezette tijden zijn posities te overwegen, te overwegen of het zijn engagementen wil afwikkelen of handhaven, terwijl men bij het thans heerschende systeem over het algemeen wacht tot de koers gestegen is. Telkens nadenken bij het publiek, is voor het publiek niet nutteloos, en het gevolg daarvan zal zijn orders voor den commissionnair, wat dezen niet onverschillig is.

In de Econ. Stat. Berichten van 18 December 1918 is reeds gewezen op de geschikte gelegenheid voor geldgevers om geld uit te zetten bij invoering van den tijdhandel: „aan een voor geldgevers door het prolongatiecontract klevend bezwaar — n.l., dat hun geld voor een maand wordt uitgeleend en in den tusschentijd niet kan worden terugbekomen, terwijl de geldnemer het geleende geld elken dag kan teruggeven — zoude tegemoet gekomen worden bij den termijnhandel; bij dien handel zoude het geld slechts voor hoogstens 14 dagen uitgeleend worden en ook tot den bepaalden datum vast uitgezet zijn. Geld zoude in de termijnmarkt uitgezet kunnen worden hetzij direct, hetzij door bemiddeling van de commissionnairs, die thans geld op prolongatie voor maatschappijen en instellingen uitzetten op de prolongatiemarkt.

Buitendien, zegt de heer Smith, zouden zij, die fondsen beschik-

baar willen stellen voor baissiers, een bron van inkomsten daarin kunnen vinden..... Volgens de Pinto behaalden de Amsterdam-sche prolonganten in het midden der 18de eeuw door het verstreken van geld en stukken aan de speculatie, belangrijke winsten.

De schrijver van het proefschrift meent dat thans wel tot het invoeren van de handel met levering en afrekening op twee bepaalde dagen in elke maand, en wel in aandeelen „Koninklijke” zal worden overgegaan, ondanks het feit, dat vroeger telkens — hoewel velen in de herleving van den tijdhandel ter Amsterdam-sche Beurze belangrijke voordeelen zagen, hetzij voor de geheele maatschappij, hetzij voor een bijzonderen kring van personen of wel voor beide — tegenover de voorstellers stond een machtige oppositie, en ondanks zijn vraag, hij, die geen nadeel er door heeft, doch ook geen voordeel, wat voor genoeg kan het hem verschaffen als hij anderen wel vruchten ziet plukken van het nieuwe stelsel ?

Voor de overwegingen van den schrijver tot het pleiten voor de invoering van den tijdshandel ter Amsterdam-sche Beurze zij naar het proefschrift zelf verwezen.

Voor hen, die belang stellen in, die belang hebben bij de invoering van de gelegenheid tot handelen per vastgestelden leveringsdag, is het lezen van bovengenoemd proefschrift zeer aan te bevelen.

Door de invoering van den beoogden handel wordt de weg tot vestiging van een belangrijken internationalen (fondsen) handel te Amsterdam geopend.

W. M. J. Van Lutterveld.
